

УДК 616.12:001.891(09)(477.85)

І.А. ПлешБуковинський державний медичний
університет, м. Чернівці**НАУКОВІ ЗДОБУТКИ КАФЕДРИ ДОГЛЯДУ
ЗА ХВОРИМИ ТА ВИЩОЇ
МЕДСЕСТРИНСЬКОЇ ОСВІТИ ДО
ЮВІЛЕЮ УНІВЕРСИТЕТУ****Ключові слова:** ювілей, артеріальна гіпертензія, наукові дослідження.**Резюме.** У статті подані дані про витоки наукового напрямку діяльності нещодавно створеної кафедри догляду за хворими та вищої медсестринської освіти, творчі здобутки в діагностиці та лікуванні артеріальних гіпертензій, основні напрямки розвитку наукової проблеми.**Вступ**

Наближаючись до славного ювілею - 70 - річчя створення Буковинського державного медичного університету, який буде відзначено у жовтні 2014 року колективи кафедр підводять підсумки найважливішого розділу своєї діяльності - наукових здобутків. Саме творчий потенціал кафедр університету - це основа прогресу у сучасному навчальному та науковому просторі.

Метою цієї роботи стало обґрунтування наукового напрямку діяльності кафедри догляду за хворими та вищої медсестринської освіти, аналіз здобутків та перспектив подальших досліджень.

Обговорення результатів дослідження.

Кафедра догляду за хворими та вищої медсестринської освіти створена у 2000 році. Основу кадрового потенціалу склали асистенти та доценти кафедр пропедевтики внутрішніх хвороб (завідувач, професор Волошин О.І.), загальної хірургії (завідувач, професор Кулачек Ф.Г.), пропедевтики дитячих хвороб (завідувач, професор Нечитайло Ю.М.). Керівником новоствореної кафедри був призначений доцент Плеш І.А. Науковим керівником та, згодом, консультантом дисертаційної роботи завідувача був професор Владковський І.К. Основним напрямком наукових досліджень школи видатного науковця було вивчення ролі порушень волюморегуляторної функції нирок у генезі змін центральної і регіонарної гемодинаміки, дисбалансу пресорних та депресорних гормонів, біологічно активних речовин у патогенезі гіпертонічної хвороби, ішемічної хвороби серця, клімактеричного невроту.

Продовження традицій клінічних досліджень у проблемі артеріальних гіпертензій були започатковані професором Владковським І.К. Основою розробки клінічних наукових пошуків стали

експериментальні роботи з регуляції водно-сольового обміну відомих на той час в Радянському Союзі та за рубежем професорів Пахмурного Б.А. та Іванова Ю.І. Проф. Владковським І.К. вдало розвинута тематика вивчення маловідомих клініко-патогенетичних механізмів розвитку, прогресування та ускладнень форм артеріальної гіпертензії. Під його керівництвом захищено 3 кандидатські дисертації (ас. Бурковська Н.І., ас. Плеш І.А., ас. Полянська О.С.). Ігор Костянтинович був науковим консультантом дисертаційної роботи к.біол.н. Шаплавського М.В. Відповідальним виконавцем двох останніх термінів НДР кафедри на той час був к.мед.н. Плеш І.А. Разом з науковим консультантом професором Владковським І.К. визначено основний напрямок дисертаційної роботи та зібраний матеріал докторської дисертації, яку завершив будучи завідувачем новоствореної кафедри у 2006 році. Робота і напрямки були і надалі залишаються новаторськими серед країн пострадянського простору.

Силами науковців новоствореної кафедри заплановано і виконано 2 планові НДР. За ентузіазму та наполегливості завідувача на кафедрі функціонують наукові лабораторії інструментальних та лабораторних досліджень.

Основним напрямком досліджень є судинна патологія у хворих на артеріальні гіпертензії (АГ). Обрана тематика актуальна впродовж останніх років. Особливістю її є парадоксальний стан проблеми, який полягає у найкращому серед інших розділів кардіології та терапії забезпеченні групами медикаментозних високоефективних засобів - з однією сторони та, на жаль, недостатньою ефективністю попередження життєво небезпечних ускладнень АГ - з іншої. Отже, застосування моно- чи комбінованої терапії одними антигіпертензивними засобами бажаних

результатів не дає. Проблема полягає у недостатньому вивченні їх дії на інтегральні показники гемодинаміки. Зовсім недавно стало відомо про неоднозначний вплив антигіпертензивних засобів на, так званий, центральний артеріальний тиск (АТ) [7] і цей напрямок клінічних наукових досліджень інтенсивно розвивається. Ще менш відомо про фармакологічну та клінічну дію АГ-препаратів на судини малого кола кровообігу. Значний інтерес може мати комплексна оцінка гемодинаміки за використання АГ препаратів на венозну стінку. Адже відомо, що біля 80% об'єму циркулюючої крові перебуває у емійних судинах. Підсилює інтерес до вивчення венозної системи при АГ отримані дані визначних вчених про поєднаний їх перебіг, так звану артеріовенозну гіпертензію (АВГ) [6, 7, 8].

Запланована нами у 2011 році НДР кафедри має на меті дати інтегральну оцінку гемодинаміки у хворих на есенційну гіпертензію з клінічних позицій впливу АГ - препаратів першої лінії на венозну систему та мікроциркуляцію.

Вагомим досягненням у виконанні планової НДР, на наш погляд, є раціоналізаторська та винахідницька діяльність. На кафедрі малим колективом виконавців освоєні і "працюють" методики визначення швидкості розповсюдження пульсової хвилі, як реальної оцінки стану судинної (артеріальної) стінки у власній модифікації. Розроблена методика, сконструйований апарат, отримано патент на уточнене визначення середнього гемодинамічного АТ (СДТ) з використанням реографічної методики [5].

З 2004 року широко впроваджена в клінічні обстеження та наукові розробки одна з перших в університеті система моніторингу АТ на апаратному комплексі Української медичної фірми "Solvaiг".

Завдяки адміністрації університету, наукового відділу функціонує кафедральна лабораторія клініко-інструментальних методів дослідження. Результатом діяльності співробітників стала розробка нової методики добового моніторингу швидкості розповсюдження пульсової хвилі [1]. Методика впроваджена в клінічну практику відділень вузлової лікарні ст. Чернівці та комунальної установи "Міська клінічна лікарня № 3" м. Чернівці.

Творча співдружність з обласним діагностичним центром сприяла розробці методики комп'ютерної капіляроскопії нігтевого ложа у хворих з різноманітною структурою циркадіанного ритму АТ ("D", "ND" та "NP"). Виявлені певні закономірності біоритмології мікро- та макросудинного тону, залежно від добового

ритму АТ [6].

Значну увагу у наукових розробках кафедри приділяє функціональним навантаженням з визначенням впливу компресійних спроб на судини кінцівок. Результатом творчої співпраці з провідними фахівцями Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича (кафедра радіотехніки) стало створення частотного дискримінатора високої чутливості рівня тиску у манжеті, який вдало використано в комплексі апаратури для визначення абсолютних величин реакцій судин на компресію - тисків замикання та відмикання артерій і вен [4, 3].

Набір клінічного матеріалу допоможе встановити певні закономірності артеріовенозних стосунків у хворих на АГ, взаємозалежність та взаємообумовленість артеріальної та/можливо венозної гіпертензії.

Вивчення мікроциркуляції у хворих на артеріальні гіпертензії в комплексі з циркадіанним ритмом артеріального та венозного тисків дозволить дати інтегральну оцінку стану гемодинаміки, доповнити окремі сторони фармакологічної та клінічної ефективності основних груп препаратів антигіпертинзивної дії, патогенетично розширити покази та протипокази до їх застосування, об'єктивізувати доцільність їх комбінованого застосування, встановити прогностичні критерії ступеню ураження органів-мішеней.

Кафедра одна з перших в університеті впродовж останніх двох років стала ініціатором виконання державної програми з первинної та вторинної профілактики АГ. У травні 2012 року організована акція з визначення АТ та рівня цукру у крові перехожим громадянам на Театральній площі міста Чернівці. Співробітники кафедри неодноразово організовували майстер-класи з визначення АТ у навчальних закладах м. Чернівці. Отримано значний обсяг фактичного клінічного матеріалу, який підлягає всесторонньому аналізу, обговоренню та є базою для удосконалення профілактичних заходів, методів, так званої, "вুলичної" експрес-діагностики, роботи з контингентом населення з недостатньою увагою до стану свого здоров'я та його перспектив.

Висновок

Отже, наукова діяльність кафедри відповідає сучасному науковому напрямку. Співробітники беруть участь у вирішенні актуальних проблем у кардіології, діагностиці та лікуванні артеріальної гіпертензії, що є складовою національної проблеми у боротьбі з артеріальною гіпертензією в Україні. Тому подальші наукові дослідження є перспективними у розв'язанні національних

проблем.

Література. 1. Патент на корисну модель України UA 34832 А "Спосіб визначення параметрів артеріального тиску" / І.А. Плеш, В.П. Пішак, П.Є. Ковальчук, Ю.С. Роговий // - № 99073960; опубл. 15.03.2001, Бюл. № 2. 2. Патент на корисну модель України МПК А61В 5/02 (2006.01) "Спосіб добового моніторингу швидкості розповсюдження пульсової хвилі" / І.А. Плеш, Л.П. Сидорчук, Л.І. Гайдич, С.І. Рябий // - № 76153(51) заявл. 20.06.2012; опубл. 25.12.2012 Бюл. №24. 3. Патент України UA 34831 А "Пристрій для імпедансної ангиотензіонографії" / І.А. Плеш, І.К. Владковський, П.Є. Ковальчук // - № 99073959 опубл. 15.03.2001, Бюл. № 2. 4. Плеш І.А. Взаємозв'язок маси тіла, порогу смакової чутливості до кухонної солі, центрального венозного тиску у хворих на есенціальну гіпертензію II ст. за різних варіантів циркадіанного ритму артеріального тиску / І.А. Плеш, Л.І. Гайдич // Клін. та експерим. патол. - 2013. - Том 12. - №1(43). - С. 130-133. 5. Плеш І.А. Компресійно-декомпресійна проба у хворих з есенціальною гіпертензією II стадії: діагностична оцінка // І.А. Плеш, Л.І. Гайдич / Кровообіг та гемостаз - 2013. - №1. - С. 27-31. 6. Плеш І.А. Стан мікроциркуляторного русла нігтьового ложа верхніх кінцівок та зміни центрального венозного тиску у хворих на есенціальну гіпертензію II стадії залежно від структури добового ритму артеріального тиску / І.А. Плеш, Л.І. Гайдич // Буков. мед. вісник. - 2013. - Т.17, №2 (66). - С. 101 - 104. 7. Устинова С.Е. Состояние венозной гемодинамики при артериальной гипертонии / С.Е. Устинова, Е.А. Еренкова, А.А. Беккер // Кардиология. - 1997. - №11. - С. 53 - 56. 8. Чеберев Н.С. Особенности периферического кровообращения и тканевого метаболизма и больных с функциональной венозной гипертензией и различными формами артериальной гипертензии / Н.С. Чеберев, Г.Б. Фомина, Н.П. Недугова // Кардиология. - 1990. - №7. - С. 23.

НАУЧНЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ КАФЕДРЫ УХОДА ЗА БОЛЬНЫМИ И ВЫСШЕГО МЕДСЕСТРИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ К ЮБИЛЕЮ УНИВЕРСИТЕТА

И.А. Плеш

Резюме. В статье представлены данные об истоках научного направления деятельности недавно созданной кафедры ухода за больными и высшего медсестринского образования, творческие достижения в диагностике и лечении артериальных гипертензий, основные направления развития этой проблемы.

Ключевые слова: юбилей, артериальная гипертензия, научные исследования.

THE SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS OF THE DEPARTMENT OF PATIENTS CARE AND HIGHER NURSING EDUCATION DEDICATED TO THE ANNIVERSARY OF THE UNIVERSITY

I.A. Plesh

Abstract. This article presents the data concerning the origin of scientific direction of not long ago founded Department of Patients Care and Higher Nursing Education, the scientific achievements in diagnostics and treatment of arterial hypertension, the main directions of the development of this problem.

Key words: anniversary, arterial hypertension, research.

Bukovyna State Medical Universities (Chernivtsi).

Clin. and experim. pathol. - 2014. - Vol.13, №1 (47).-P.233-235.

Надійшла до редакції 23.02.2014

Рецензент – проф. Т.О. Плацук

© I.A. Plesh, 2014